



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum aliquod ens ab alio possit esse æternum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

lib. 3. com.
18. & prac.
tom. 2.

lofophum in 5. Physi. Et etiam formæ substantial. recipent magis & minus: quod est impossibile. unde de relinquatur, q̄ anima non est in femine: sed virtus quædam animæ, quæ agit ad animam produendam ab anima deriuata.

AD PRIMVM dicendū, q̄ corpus virēis, utpote leonis uel oliuæ, non est anima, sed est semen corporis tantum ante animam, & ante virtutē, quæ agit ad animam. Eadem enim est proportio seminis ad uirtutē huiusmodi, & corporis ad animam.

AD SECUNDVM dicendū, q̄ hoc interest inter animam rationalem & alias animas, q̄ anima rationalis non est ex uirtute seminis, sicut alie animæ: quamuis nulla anima sit in femine a principio.

AD TERTIVM dicendū, q̄ virtus illa non assimilatur filio egredienti de domo patris quantum ad complementum speciei: sed quātum ad acquisitionem eorum quæ desunt utriq; ad aliquod complementum. Perfectio enim prima plerumque manifestatur per similitudinem perfectionis secundæ.

AD QVARTVM dicendū, q̄ assimilatio inter uirtutē prædictā & artē procedit quātum ad hoc, q̄ sicut artificiatum præexistit in arte sicut in uirtute actiua: ita & res uiua generanda in uirtute formatiua.

AD QVINTVM dicendū, q̄ ex hoc ipso decisiō animalis anulosa est uiolenta, & cōtra naturam, quod pars decisa erat actu pars & perfecta per animam.

Vnde per decisiōnem materiæ anima in utraque parte remanet: quæ quidem erat in toto una in actu, & plures in potētia. Quod quidem accidit per hoc quod huiusmodi animalia fere sunt similia in toto & partibus. Nam eorum animæ, quia imperfectiores sunt alijs: modicam diuersitatem organorū requirunt. Et inde est quod una pars decisa potest esse anime susceptiua, utpote habens tantum de organo: quantum sufficit ad talem animam suscipiendam, sicut accidit in alijs corporibus similibus utpote ligno & lapide, aqua & aere. Ex hoc autē Philosophus pbat in 15. de animalibus, quod sperma non fuit actu pars ante decisiōnem: quia eius decisiō non fuisse naturalibus, sed modus corruptionis cuiusdam. Vnde non oportet quod per decisiōnem seminis in ipso femine anima remaneat.

AD SEXTVM dicendum, quod mas dicitur dare animam, in quantum in femine maris continetur uirtus, quæ agit ad animam.

AD SEPTIMVM dicendū, q̄ egritudines, de quibus est obiectio, non traducuntur cum semine, quasi actu in femine sint: sed quia est principium eorum in femine, per aliquam seminis indispotionem.

AD OCTAVVM dicendum, quod cum sperma sit quedam superfluitas habet quasdam proprias uias, sicut & alie superfluitates: quibus intercessis generatio impeditur. Nō propter hoc quod aliquid ex eo quod erat actu pars, resoluitur.

AD NONVM dicendū, quod sicut immoderatus aliarum superfluitatum fluxus soluit aliquid de eo quod erat iam conuersum per uiolentiam quandam, & non naturaliter: ita etiam immoderatus fluxus seminis. Ea uero que fiunt contra naturam, non sunt in consequentiam nature trahenda.

AD X. dicendū, q̄ semen est tale superfluum, q̄ licet nō sit actu pars substantiæ patris, est tamen potentia, tota. Et ob hoc filius dicitur de substantia patris esse.

AD XI. dicendum, quod licet semen non sit animatum actu: est tamen animatum uirtute, unde nō est simpliciter inanimatum.

AD XII. dicendum, quod licet semen non sit animatum actu: est tamen animatum uirtute, unde nō est simpliciter inanimatum.

AD XIII. dicendum, quod licet semen non sit animatum actu: est tamen animatum uirtute, unde nō est simpliciter inanimatum.

AD XIV. dicendum, quod licet semen non sit animatum actu: est tamen animatum uirtute, unde nō est simpliciter inanimatum.

AD XV. dicendum, quod licet semen non sit animatum actu: est tamen animatum uirtute, unde nō est simpliciter inanimatum.

Utrum aliquid ens ab alio possit esse æternum.

TERTIO DECIMO queritur utrum aliquid ens ab alio possit esse æternum. Et videtur quod nō. Nihil enim quod est semper, indiget aliquo ad hoc q̄ sit: omne autē quod est ab alio, indiget eo a quo est ut sit, ergo nihil qd est ab alio, est semper.

¶ 2. Præt. Nihil accipit quod iam habet, ergo quod semper est, semper esse habet, ergo qd est semp. nō accipit esse, sed omne quod est ab alio accipit esse ab eo, a quo est, ergo nihil qd est ab alio, est semp.

¶ 3. Præt. Quod est, nō generatur, neq; fit, neq; alio modo in esse producit: quia quod fit nō est, ergo oportet, q̄ omne quod generatur vel fit uel producit, aliquādo nō esset. Omne autem quod est ab alio, est huiusmodi, ergo oē quod est ab alio, aliquādo nō est. Quod autē aliqñ non est, nō semp est, ergo nihil quod est ab alio, est sempiternum.

¶ 4. Præt. Quod nō habet esse nisi ab alio, in se cōsideratū nō est. Huiusmodi autē oportet aliqñ nō esse, ergo oportet q̄ omne quod est ab alio, aliquādo nō esset, & per consequens nō esse sempiternū.

¶ 5. Præt. Omnis effectus est posterior suæ cā. Quā uis est ab alio, est effectus a quo est, ergo est posterior eo a quo est. Et ita non potest esse sempiternum.

SED CONTRA est quod Hilarius dicit, quod ab æterno a patre natum, æternum esse habet quod natum est. Sed filius Dei natus est ab æterno patre, ergo æternū habet quod natū est, ergo est æternus.

RESPON. Dicendum, q̄ cum ponamus filiū Dei naturaliter a patre procedere, oportet quod ita sit a patre, quod tamen sit ei coæternus, quod quidem hoc modo apparet. Inter uoluntatē enim & naturā hoc interest, q̄ natura determinata est ad unū quātum ad id quod uirtute nature producit, & quātum ad hoc quod est producere, uel non producere, uoluntas uero quantum ad neutrum determinata inuenitur: potest tamen aliquid hoc uel illud per uoluntatem facere, sicut artifex scamnum uel arcū, & iterum facere ea, & a faciendo cessare. Ignis uero nō potest nisi calefacere, si subiectū suæ actionis adfit, nec potest aliud inducere in materiam, quā effectū similem sibi, unde & si de creaturis, quæ diuina uoluntate ab ipso procedunt, dici possit q̄ potuit creaturam talem uel talem facere, & tunc uel tūc facere: de filio tamen qui naturaliter procedit, hoc dici nō potest. Non enim potuit alterius modi esse filius secundū naturam, quā se habet patris natura. Nec potuit uel prius uel posterius filius esse, nisi quando fuit patris natura. Non n. potest dici q̄ diuina nature aliquando, perfectio nature defuerit, qua adueniente uirtute nature, filius Dei sit generatus: cū diuina natura sit simplex & immutabilis. Neque potest dici, q̄ huiusmodi generatio dilata fuerit pp materiæ absentiam uel indispotionē, cū omnino hæc generatio immutabilis sit. vnde relinquatur, q̄ cū natura patris ab æterno fuerit, & filius sit a patre æternaliter generatus, ac p cōsequens patri coæternus. Ariani uero, q̄a ponebāt filiū non naturaliter a patre pcedere, ponebāt filiū neq; patri coæternū neq; coæternū, sicut cōtingit in alijs, quæ a Deo procedunt secundū arbitriū uoluntatis ipsius. Fuit autē difficile cōsiderare gñationē q̄ filii patri coæternæ, propter assuefactionē humanæ cognitionis in cōsideratione productionis rerū naturalium, in quibus una

lib. 2. de generat. animalium c. 18.

una res ab alia per motum producit. Res autem pro-

ducta per motum in esse, prius esse incipit in princi-

pio quam in termino motus. Cum autem principium

motus de necessitate terminum motus duratione pre-

cedat, quod necesse est per motus successione, nec

possit esse motus principium, vel initium sine causa

ad producendum mouere, necesse est ut causa mo-

uens ad aliquid producendum precedat duratione

id, quod ab ea producit. Unde quod ab aliquo sine mo-

tu procedit, simul est duratione cum eo, a quo pro-

cedit: sicut splendor in igne vel in sole. Nam splendor

subito, & non successiuè a corpore lucido procedit,

licet quod creatura parificetur creatori in duratione.

¶ 2 Sed contra duratio quae non est tota simul, sed

successiuè, non potest equiparari durationi quae est

tota simul. Sed si mundus semper fuisset, eius dura-

tio non semper tota simul esset, quia tempore me-

suraretur, ut et Boetius dicit in fine de consol. ergo

adhuc Deo non equipararetur creatura in duratione.

¶ 3 Præterea sicut diuina persona procedit a Deo sine

motu: ita & creatura. Sed diuina persona potest esse Deo

coæterna a quo procedit, ergo similiter & creatura.

¶ 4 Præterea quod semper eodem modo se habet, semper

potest idem facere. Sed Deus semper eodem modo se ha-

bet ab æterno, ergo ab æterno potest idem facere. Si

ergo aliquando produxit creaturam, & ab æterno pro-

Lib. 5. p. 106. vltima.

Lib. 10. c. 1. circa mediu. tom. 5.

Lib. 11. c. 6. & lib. 10. c. 31. tom. 5.

Lib. 8. c. 29. in prin. tom. 5.

In libro an omne quod est bonu sit inter princ. & mediu.

In li. de tri. & unitate. cap. 2. & 5. tom. 4.

ARTICVLVS XIII.

Utrum quod est a Deo diuersum in essentia, possit semper fuisse.

Quarto decimo queritur utrum id quod est a Deo diuersum in essentia, possit semper fuisse.

Et videtur quod sic. Non enim est minor potestas causa producens totam rei substantiam super effectum suum, quam causa producens formam tantum.

Sed causa producens formam tantum, potest producere eam ab æterno, si ab æterno esset: quia splendor, qui gignitur ab igne atque diffunditur, coæternus est illi, & esset coæternus, si ignis esset æternus, ut Augustinus dicit in libro de Trinitate.

ergo multo fortius Deus, qui producit totam rei substantiam, potest producere effectum sibi coæternum. Sed dices, quod hoc est impossibile, quia sequitur inconueniens, scilicet

quod natura statim potest producere effectum suum, ita & agens uoluntarium non impeditur: sed Deus est agens uoluntarium quod impeditur non potest, ergo creatura quae per eius uoluntatem producuntur in esse, ab æterno produci poterunt: sicut & filius qui naturaliter a patre procedit.

Sed contra est quod Augustinus dicit. Super Genesim ad litteram. Quia omnino incommutabilis est illa natura trinitatis, ob hoc ita est æterna, ut ei aliquid coæternum esse non possit.

¶ 2 Præterea Damascenus dicit in primo libro quod ex non ente ad esse deducitur, non est aptum natum esse coæternum ei quod sine principio, & semper est. Sed creatura de non esse ad esse producit. ergo non potest fuisse semper.

Quæst. dist. S. Thomæ. D 3 Præterea.

Quæst. dist. S. Thomæ. D 3 Præterea.